

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 43 (1558) 28 КАСТРЫЧНІКА 2021 г.

Адбылося паседжанне сакратарыята ТБМ

18 кастрычніка праішло чарговае паседжанне сакратарыята ТБМ. Прынялі новых сяброў у нашы шрагі, аблеркавалі сітуацыю з выданнем "Нашага слова", з сядзібай у Баранавіцкім раёне. У сувязі з цяккой эпідэміялагічнай сітуацыяй вырашылі перанесці паседжанне Рады ТБМ на снежань. Канкрэтную дату прызначылі сакратарыяты на наступным паседжанні. На заканчэнне былі разгледжаны кадравыя пытанні. У нас з'явілася неабходнасць прызначыць сакратаром, метадыста і кірауніка справамі ТБМ.

Алена Анісім.

Пра вуліцу імя Ніла Гілевіча

**Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"**
220034, г. Мінск вул. Румянцева, 13, тэл. 263-85-11, разліковы рахунак
№ BY84BLBB30150100129705001001 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ
Белінвестбанк", в. Мінска, код BLBBBY2X

8 кастрычніка 2021 г. № 15

У.Я. Кухараву,
старшыні Мінскага гарвыканкама
пр-кт Незалежнасці, д. 8,
220030, г. Мінск

Шаноўны Уладзімір Яўгенавіч!

30 верасня 2021 г. выдатнаму паэту, народнаму пісьменніку Беларусі, вядомаму грамадскаму дзеячу Нілу Гілевічу споўнілася ў 90 гадоў. Уся яго дзейнасць, навуковы шлях звязаны з беларускай сталіцай.

У сувязі з гэтым просім Вас прыняць рашэнне аб наданні імя Ніла Гілевіча адной з вуліц г. Мінска.

З павагай,
Старшыня ТБМ

А.М. Анісім.

МІНСКІ ГАРАДСКІ
ВІКАНАЎЧЫ КАМІТЭТ
УПРАВЛЕННЕ КУЛЬТУРЫ

МИНСКІЙ ГРОДСКОЙ
ІСПОЛНІТЕЛЬНЫЙ КОМІТЕТ
УПРАВЛЕНИЕ КУЛЬТУРЫ

ул. Маякоўскага, д. 22, к. 2, 220006, г.Мінск
тэл. 263-85-11, факс 263-85-51
р/с ВУ11 ВЛВВ 3604 0102 395751001001
у Дирэкцыі ААТ «Белінвестбанк»
по г.Мінску і Мінскай області,
БІК BLBBBY2X,
uk@minsk.gov.by

ад 18.10.2021 № 3-1/2021

Старшыні грамадскага аб'яднання
"Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны"
Анісім А.М.

Аб разглядзе звароту

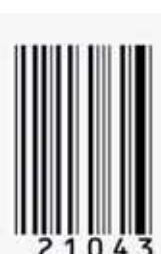
Паважаная Алена Мікалаеўна!

На даручэнні кірауніцтва Мінскага гарвыканкама Ваш зварот па пытанні прысваення імя Ніла Гілевіча адной з новых вуліц г. Мінска разгледжаны ва ўпраўленні культуры Мінгарвыканкама, на якое ўскладзены функцыі, звязаны з рэалізацыяй Закона Рэспублікі Беларусь "О наименованиях географических объектов", па пытаннях прысваення найменні ў састаўным часткам г. Мінска (рашэнне Мінгарвыканкама ад 25.08.2011 № 2495).

Паведамляем, што імя Ніла Гілевіча значыцца ў спісе прапанаваных арганізацыямі назваў для новых вуліц г. Мінска, у ліку якіх імёны Васіля Быкава, Эдварда Вайніловіча, Рыгора Барадуліна, Генадзя Бураўкіна, Тадэвуша Рэйтана, Алеся Адамовіча і іншых.

Ваша прапанова накіравана ў камісію па найменаванні і перайменаванні праспектаў, вуліц, плошчаў і іншых састаўных частак г. Мінска і будзе ўлічана пры прысваеніі найменні ў састаўным часткам сталіцы.

Начальнік упраўлення
В.П. Брэль.

9 772073 703003

21043

2-га лістапада - Дзяды ШТО ТРЭБА ВЕДАЦЬ КОЖНАМУ НЯСВІЖЦУ

Да чарговых заняткаў клуба "Старонкі гісторыі", што меліся адбыцца ў кватэры-музеі Міхала Сеўрука, рыхтавалася асабліва адказна. Нагодаў на то было некалькі. Па-першае, само месца правядзення накладвала адказнасць. Па-другое, да заняткаў, апрач пажылых людзей - наведвальнікі раённага сацыяльнага цэнтра - збіралася далучыцца група нясвіжскіх школьнікаў. Рознаўэрставы склад слухачоў патрабаваў і адпаведных методык-падыходаў. Але галоўны клопат - гэта тэма "Міхал Сяўрук і яго "Жніво". Было імкненне як найлепш давесці мо і не асабліва дасведчаным у тонкасцях выяўленчага мастацтва людзям вельіч асобы нашага земляка, значнасць створанага ім.

Падчас заняткаў слухачы змаглі запоўніць для сябе карткі "Геаграфія лёсу М. Сеўрука" і "Геаграфія вандровак "Жніво". Даведаліся пра абставіны напісання "самай беларускай карціны міжваенна гасцініцы". Скарыстоўваючы рэпрадукцыі, параўноўвалі "Жніво" з "Партызанскай мадоннай" Міхася Савіцкага, ваказвалі свае меркаванні.

Не толькі для школьнікаў, але і для пажылых карэнных нясвіжцаў было адкрыццём тое, што візітоўка Сеўрука, самае знакавае і велічнае яго палатно з гадоў вайны аж да 1980 года захоўвалася ў ... нашым Нясвіжы, у невялічкай кватэрцы мастака па вуліцы Садовой. За уесь гэты час яно нідзе ніводнага разу не экспанавалася.

І толькі пасля смерці майстра шэдэўр трапіў ў сталую экспазіцыю Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.

Чаго было больш падчас заняткаў - захаплення ці абыяка-васіці, здзіўлення ці расчараўвання, радасці ці дакору - не ўзважвалі на вагах.

А для сябе раблю выисновы:

- добра, што людзі задумываюцца: чаму мы пра гэта не ведалі? Чаму ў Нясвіжы пры жыцці мастака не было зладжана ніводнай выставы? Чаму музей, які займей як спадчыну ад Міхала Сеўрука больш за тысячу яго работ і іншых рэліквій, не пашырае экспазіцыйную плошчу і не мае ўмоў для зменных экспазіцый;

- добра, што (хай і адзінкі) узіміаўща да прапановы-мары: трэба, каб ў кватэры-музеі хоць калі зноў пабывала "Жніво";

- мабыць, варта складаць спіс: што трэба ведаць кожнаму нясвіжцу - так бы мовіць, своеасаблівы культурны мінімум, якім трэба валодаць, які трэба спасыціца і ў школе, і пазней; і ў падлетковымузросце, і ў "залацым"; і з дапамогай настаўніку, эккурсаводу, аматараў-валанцёраў... і самому па сабе - сённяшні час дае для гэтага вялікія магчымасці - было б усведамленне і жаданне;

- трэба ладзіць новыя сустэрэчы з творчасцю аўтара "самай беларускай" карціны", найлепшага вучня Фердынанда Рушчыца.

Наталля Плакса,
валанцёр клуба
"Старонкі гісторыі". Нясвіж.

Паважаныя сябры ТБМ, кіраунікі суполак, раённых, гарадскіх арганізацый!

Згодна з рашэннем Рады ад студзеня 2021 г. мы павінны закончыць унутраную перарэгістрацыю. Таму прашу тэрмінова даслаць на адрас ТБМ агульную колькасць сябров у сваіх структурах. Таксама вельмі прашу актыўізаваць збор складак і ахвяраванняў (хто яшчэ не заплаціў), бо да канца гэтага месяца нам трэба заплаціць за арэнду памяшкання паўтары тысячы беларускіх рублёў. Пакуль мы легальныя, мы мусім аплочваць свою сядзібу, дзе праходзяць заняткі, курсы, а таксама справа здачныя сходы. Крыніца фінансавання ў нас адна - толькі нашы складкі і ахвяраванні. Наша сіла - у нашай згуртаванасці.

Дзякую усім за падтрымку і за дапамогу!

Старшыня ТБМ Алена Анісім.

Мікола Шчакаціхін - заснавальнік беларускага мастацтвазнаўства

Этой восенню мы адзначаем дзве вельмі важныя даты ў гісторыі беларускай культуры і мастацтва. У кастрычніку споўнілася сто гадоў з часу стварэння Інстытута беларускай культуры і 125 гадоў з дня нараджэння ўнікальнага чалавека, гісторыка мастацтва і архітэктуры, выкладчыка і педагога Мікалая Шчакаціхіна.

Калі ён апынуўся на Беларусі, прыехаўшы сюды з Расіі, то так захапіўся нашай культурай, гісторыяй і мовай, што ўжо ў 1923-1924 вучэбным годзе, будучы выкладчыкам БДУ, прачытаў па-беларуску для студэнтаў універсітэта ўпершыню курс па гісторыі беларускага мастацтва, пачынаючы з эпохі неаліту. Абараніўшы па гэтай тэмэ кандыдатскую дысертацию і стаўшы дацэнтам БДУ ў 1925 г. ён быў запрошаны на працу ў Інстытут беларускай культуры, дзе стварае Камісію гісторыі мастацтва і ставіць пытанне аб стварэнні ў Беларусі вышэйшай мастацкай школы альбо акадэміі.

Адначасова ён вывучае помнікі старажытнага дойлідства ў Полацку і Менску і збіраеца напісаць і выдаць пяць тамоў па гісторыі беларускага мастацтва. Першы том, які разглядае гісторыю нашага мастацтва ад старажытнасці да XVI ст. выдае ў 1928 годзе друкарня Інбелкульту пад рэдакцыяй Вацлава Ластоўскага. У 1929 г. ён становіцца навуковым супрацоўнікам Беларускай Акадэміі навук, дзе працягвае плённа працаўца.

Аднак пачаліся сталінскія рэпрэсіі, і летам 1930 г. яго арыштавалі і выслалі на пяць гадоў у Башкірью, дзе ён і памірае, маючы толькі 44 гады.

Я хачу спыніцца толькі на вывучэнні Шчакаціхіным беларускага мураванага дойлідства XI - XVI стст. і адзначыць яго досвед у гэтым пытанні.

Даследчык адзначаў, што першым навукоўцам, які ў 1918-1919 гг. вылучыў беларуское мастацтва як самастойную єўрапейскую плынь, быў нямецкі даследчык Альберт Іпель. М. Шчакаціхін прадоўжыў яго думку і напісаў для сваёй кнігі вялікі раздзел "Царкоўная архітэктура XI-XII стст." Ён адзначаў вялікі ўплыў на беларуское мураване дойлідства візантыйскіх архітэктурных формаў, у тым ліку і пераробленых правінцыйных візантыйскіх формаў¹.

Акрамя таго, ён падрабязна апісаў муроўкі Полацкага Сафійскага сабора XI ст. і ўказаў сэрэднюю таўшчыню плінфы з гэтай муроўкі (2,5 см). У якасці аналагу прывёў муроўку кіеўскіх і чарнігаўскіх храмаў. М. Шчакаціхін дэталёва вывучаў муры і Дабравешчанская царква ў Віцебску. Ён адзначаў, што муроўка храма вельмі па-

добная да візантыйскіх узоруў. Яна складаецца з тонкай, даўгаватай, але часам і з квадратнай плінфы, якая пакладзена разам з тоўстымі вапняковымі плітамі. Прыйчым два пласты цэглы чаргуюцца з вапняковым пластом, але ёсьць выпадкі, калі колькасць пластоў цэглы даходзіць да трох (нават чатырох). М. Шчакаціхін пісаў: "...у першапачатковым відзе фасады царквы не мелі аднастайна афарбоўкі, але ажыўляліся праслойкай чырвонае цэглы на жоўт-шэрым фоне вапняку". Даследчык прасачыў цэгу XIV ст. у рэштках ранейшых скляпенняў храма, што сведчыла пра яго рамонт у часы Альгерда. Звярнуў увагу навуковец і на муроўку Спаса-Праабражэнскай царквы. Гэта чыста цагляная муроўка "...з асобным прыёмам маркіроўкі прамежкавых шэрагаў цэглы з дапамогай досыць широкіх пластоў надворнага тынку". (Цяпер мы гэтую муроўку называем муроўкай са схаваным шэрагам.)

М. Шчакаціхін падрабязна разгледзеў будаўнічую тэхніку Каложскай царквы XII ст. Ён лічыў, што ўжыванне ў якасці асноўных дэкаратyных элементаў сцен Каложскага храма разнастайных паліваных плітак і шліфаваных гранітных камянёў, размешчаных у пэўным парадку, мае аналогію ў мармуровых і алябастровых аздобах, уласцівых для храмаў Візантый і Усходу. Анализуючы шматлікія галаснікі, умурываныя ў сцены царквы, ён палічыў, што частка з іх, якая знаходзіцца ў сэрэдніх частках сцен храма, - гэта галаснікі-рэзанатары, а тая, што залягаюць у верхніх частках муроў, мелі яшчэ і тэхнічныя мэты. На яго думку, "каляжанская галасніковая систэма, калі не цалком, дык часткова, магла мець заходнія пахаджэнні".

Мікола Шчакаціхін быў першым беларускім даследчыкам, які звярнуў увагу на будаўнічую тэхніку нашых замкаў. Ён пісаў, што асноўныя замкавыя муры будавалі з "груба апрацаваных вапняковых пліт, або нават з натуральнага неапрацаванага каменя, да якога часам прымешваліся кавалкі бітае цэглы, і ўсё залівалася цемантнай рашчынай. Чыстая цэгла ўжывалася параўнальна рэдка, і амаль што ніколі ня была выключным будаўнічым матар'ям. Толькі ў некаторых выпадках мурам надаваўся выгляд цаглянае будовы, - але гэта дасягалася з дапамогаю абліцоўкі муроў, збудаваных тэй самай вышэйпамянянай зъмешанай кладкай".

Грунтоўнае вывучэнне замкавага дойлідства Вялікага Княства Літоўскага (далей - ВКЛ) дазволіла яму ўпершыню вылучыць некаторыя рысы беларускай готыкі, напрыклад паступовае ўзінкненне і развіццё гатычнай спічастай аркі і замена яе на паўцыркульную ці пашырэнне зорчатых скляпенняў.

У сваёй кнізе М. Шчакаціхін не абмінуў будаўнічую тэхніку Мірскага замка. Ён пісаў, што замак зроблены з камянёў і добра аблеплены ды роўна пакладзенай цэглы. Муроўка ўсюды вельмі моцная, а форма цэглы - звычайная, падоўжаная. Яшчэ адна прыкмета беларускай готыкі, вылучаная М. Шчакаціхіным, гэта існаванне чатырохвежавага царкоўнага ці касцельнага будынка XVI ст. Фактычна М. Шчакаціхін першым вызначыў розныя напрамкі будаўнічай тэхнікі беларускага мураванага дойлідства XI-XII і XIV-XVI стст.²

*Алег Трусаў,
кандыдат гісторычных навук.*

¹ Шчакаціхін, М. Нарысы з гісторыі беларускага мастацтва / М. Шчакаціхін. - Менск, 1928. - Т. 1. Перавыдадзена ў 1993 г.: Шчакаціхін, М. Нарысы з гісторыі беларускага мастацтва / М. Шчакаціхін. - Мінск: Навука і тэхніка, 1993. - С. 79, 114, 134, 144.

² Шчакаціхін, М. Нарысы з гісторыі беларускага мастацтва / М. Шчакаціхін. - Мінск: Навука і тэхніка, 1993. - С. 79, 114, 134, 144.

Памёр стваральнік Саюза беларускіх патрыётаў Антон Фурс

Памёр Антон Фурс. Прагэта паведаміў на фэйсбуку яго сын Юрый. Антон Фурс быў вязнем ГУЛАГу, у 1947 годзе атрымаў 15 гадоў лагераў за прыналежнасць да "Саюза беларускіх патрыётаў" - арганізацыі вучнёўскай моладзі, якая ставіла сабе за мэту барацьбу з русіфікацыяй і захаванне беларускай культуры і ідэалаў беларускай незалежнасці. Антон Фурс нарадзіўся ў 1927 годзе ў мястэчку Язна. У 1944 годзе паступіў у педагогічную вучэльню ў Глыбокім. Моладзь выцісненне беларускай мовы з навучальнаага працэсу - і пастанавіла адказаць на гэта, стварылі арганізацыю, натхніўшыся прыкладам таемных гурткоў філаматаў і філарэтаў у Вільні пры Расійскай Імперыі. 25 сакавіка 1946 года, сабраўшыся на паддашы дома ў Глыбокім, сябры СБП прынеслі прысягу на вернасць ідэалам незалежнай Беларусі. Падчас гэтай таемнай урачыстасці на сцяне была вывешана Пагоня - яе намалявала Алеся Умпіровіч з Пастаўскай вучэльні, якая пасля лагераў стала жонкай Антона. У 1947 годзе адбыліся масавыя арышты сябраў арганізацыі. Усе яны атрымалі вялікія тэрміны ў лагерах - да 25 гадоў, але большасць выйшла пасля перагляду справаў неўзабаве пасля смерці Сталіна, адседзёшы прыкладна па дзесяць год. Вярнуўшыся з лагераў, Антон Фурс узяў шлюб з Алесяй Умпіровіч, якая ўдзельнічала ў дзеянасці СБП у Паставах і таксама вярнулася з ГУЛАГу. Яны пражылі разам да 2017 года, калі Алеся памерла. Большую частку жыцця яны пражылі ў Казахстане, паяхалі туды самі, бо на радзіме Антона не

браўлі на працу. Перыядычна прыязжалі ў Беларусь, адведвалі Ларысу Геніуш, з якой Алеся адбывала пакаранне ў лагерах. Усё жыццё Антон Фурс быў верным ідэалам вольнай, незалежнай і беларускай Беларусі. У 1984 годзе, калі выйшлі на пенсію, вярнуліся на радзіму, купілі палову дома ў Паставах. Другую палову займаў былы лагерны ахойнік, які часам казаў: "Я бы вас всех назад отправил!" І ў глыбокай старасці Антон цікавіўся беларускімі справамі, чытаў беларускія газеты, глядзеў беларускія тэлебачанні, наведваў сходы пастаўскай арганізацыі Таварыства беларускай мовы. У 2013 годзе пра СБП быў зняты фільм "Глыбоцкая змова", паказаны на тэлебачанні. У 2019 годзе - фрагмент інтэрв'ю з ім быў паказаны ў перадачы Stop Josta на літоўскім канале "LRT Plus". У жніўні 2020 года, Антон Фурс разам з іншымі жыхарамі Паставаў быў на Плошчы. Прынамсі, ён мог пераканацца, што ідэя, якой ён ахвяраваў сваю маладосць, не зникла, што за яе змагаюцца маладыя. Пахаванне Антона Фурса адбылося 20 кастрычніка на могілках у Паставах.

Кастусь Шыталь, краязнавец.

Выйшаў з друку канверт, прысвечаны Тадэвушу Касцюшку

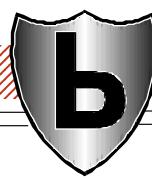

Калекцыянер, выдавец і шчыры аматар жыцця і дзеянасці Тадэвуша Касцюшкі (1746-1817) Ігар Федасенка шмат робіць дзеля ўшанавання памяці нашага нацыянальнага героя. Дзякуючы спадару Ігару пабачыц свет шэраг прыгожых паштовак, прысвечаных Касцюшку. І вось нядыўна з'явіўся канверт з нагоды 275-годдзя з дня нараджэння Тадэвуша Касцюшкі.

На словах Ігара Федасенкі, "юбілейны год можна сказаць ужо на завяршэнні, але такім чынам мы яшчэ раз адзначыли

Сяргей Чыгрын.

Хто хоча набыць канверт з Тадэвушам Касцюшкам, можа звяртацца ў мемориальны музей-садзібу Тадэвуша Касцюшкі ў Косаве.

**У Лідзе
абвешчана
“Палажэнне
аб літаратурнай
прэміі імя
Валянціна
Таўлай за
лепшы
патрыятычны
творт”**

20 кастрычніка ў Лідскай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы на чарговым паседжанні літ-аб’яднання “Суквецце” пры “Лідской газеце” першы сакратар Лідскагарайкама БРСМ Вольга Міхаловіч абвясціла “Палажэнне аб літаратурнай прэміі імя Валянціна Таўлай за лепшы патрыятычны творт”. Рашэнне аб заснаванні прэміі было прынята вясной гэтага года. Інфармацыя да грамадскасці была даведзена 15 верасня падчас свята Лідской кнігі і друку, і вось даведзена Палажэнне, узгодненае з усімі зацікаўленымі бакамі.

Да прэміі імя Валянціна Таўлай ў Лідзе прыступаўся даўно: і ТБМ, і літаратурны філіял Лідскага музея, а вось рэалізаваў БРСМ.

Прэмія будзе ўручанца ў трох намінацыях: “Паэзія”, “Проза”, “Літаратура на беларускай мове”. Апошняя намінацыя мусіць падкрэсліць асаблівую ўвагу арганізатораў да развіцця патрыятычнай складовай менавіта ў беларускамоўнай літаратуры Лідчыны. Гэта не значыць, што ў намінацыях “Паэзія” і “Проза” не можа перамагчы беларускамоўны твор, зусім наадварот.

На паседжанні таксама быў абвешчаны на 2022 год 5-ты конкурс імя Веры Навіцкай “Дарослыя дзецям”, даведзена папярэдняя тэма 9-х Лідскіх чытанняў “Лідчына ў мастацкай літаратуре”, а таксама інфармацыя пра тое, што ў лідскую бібліятэку перададзена падшыўка літаратурнага часопіса “Верасень”, на жаль, без 6-га і 17-га нумароў. Напасці напасцямі, а літаратурнае жыццё працягваецца.

Наши кар.

аб літаратурнай прэміі імя Валянціна Таўлай за лепшы патрыятычны творт

1. Агульныя палажэнні

1.1. Палажэнне рэгламентуе парадак правядзення конкурсу на атрыманне літаратурнай прэміі імя Валянціна Таўлай за лепшы патрыятычны творт (далей - прэмія) да Дня народнага адзінства Рэспублікі Беларусь.

1.2. Конкурс на атрыманне прэміі праводзіцца пры садзейнічанні: аддзела ідэалагічнай работы і па справах моладзі Лідскагарайкама, дзяржаўнай установы “Лідскі гісторыка-мастацкі музей” (аб’ект Дом В. Таўлай), Літаратурнага аўтадання “Суквецце” пры рэдакцыі “Лідской газеты”, дзяржаўнай установы культуры “Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы”.

2. Мэты і задачы прэміі

2.1. Прэмія засноўваецца з мэтай кансалідацыі грамадскасці вакол ідэі патрыятызму і адзінства ўсяго народа Беларусі, падтрымкі літаратурнага працэсу на Лідчыне, захавання духоўна-маральных, творчых і прафесійных традыцый лідской літаратуры, іх развіцця і передачы новым пакаленням патэту і празайкаў.

2.2. Прэмія скіравана на ўшанаванне асобы паэта Валянціна Таўлай як нязломнага змагара за ўз'яднанне Заходняй і Усходняй Беларусі, за нацыянальнае адзінства беларускага народа.

2.3. Задачай прэміі з’яўляецца пошук таленавітых аўтараў і папулярызацыя нацыянальна-патрыятычных тэндэнций ў іх творчасці.

**3. Парадак і тэрміны
правядзення прэміі**

3.1. Кіраўніцтва прэміі ажыццяўляе аргкамітэт прэміі ў наступным складзе:

- старшыня аргкамітэта;
- сябры аргкамітэта;
- сакратар аргкамітэта.

3.2. Удзельнікамі прэміі могуць быць жыхары Лідскага і іншых раёнаў, якія ствараюць мастацкія творы на беларускай і рускай мовах.

Да ўдзельнікаў прэміі не прад’яўляецца патрабавання ў падлігійнай і нацыянальной прыналежнасці, полу, узросту, роду заняткай і захапленняў.

3.3. Прэмія праводзіцца ў трох намінацыях: “Паэзія”, “Проза”, “Літаратура на беларускай мове”.

3.4. На атрыманне прэміі ад аднаго аўтара ў кожнай намінацыі можа быць прадстаўлена:

- не больш за дзесяць вершаў (балад, од і інш.) або не больш за адну паэму ў намінацыі “Па-

эзія”;

- адзін ці некалькі твораў агульным аб’емам не больш за 25 тыс. знакаў у намінацыі “Проза”;

- не больш за дзесяць вершаў (балад, од.) або не больш за адну паэму, адзін ці некалькі празічных твораў агульным аб’емам не больш за 25 тыс. знакаў у намінацыі “Літаратура на беларускай мове”.

3.5. На атрыманне прэміі прадстаўляюцца творы, апублікаваны ў беларускім перыядычным друку і напісаныя спецыяльнай для конкурсу. Не прымаюцца пераклады, наследаванні, пароды.

3.6. У заяўцы на атрыманне прэміі ўказваюцца: прозвішча, імя (псеўданім - пры наяўнасці), год нараджэння, месца пражывання, кароткая творчая біографія, контактныя звесткі (нумар тэлефона, адрас электроннай пошты).

Аргкамітэт прэміі мае права самастойнага адбору з перыядычнага друку твораў, вартых прадстаўлення на атрыманне прэміі.

3.7. Абавязковыя патрабаванні да афармлення рукапісаў: файл у фармаце “Microsoft Word” з пашырэннем doc, docx ці rtf. Шрыфт - TimesNewRoman. Памер шрыфту - 14. Параметры старонкі (папіл): верхніе - 2 см, ніжніе - 2 см, левае - 3,5 см, правае - 1,5 см. Міжрадковы інтэрвал - адзінарны.

На першай старонцы рукапісу павінны быць паказаны:

- прозвішча, імя аўтара, год нараджэння;
- назва твора, год напісання.

3.8. Заяўкі і рукапісы накіроўваюцца на электронную пошту lidagk@tut.by.

3.9. Конкурс на атрыманне прэміі праводзіцца з 17 верасня 2021 года па 17 верасня 2022 года ўключна ў наступныя этапы:

з 17 верасня 2021 года па 8 ліпеня 2022 года ўключна - прыём матэрыялаў на атрыманне прэміі;

з 8 ліпеня 2022 года па 17 жніўня 2022 года ўключна - адбор, фармаванне доўгага спісу твораў;

17 жніўня 2022 года - публікацыя доўгага спісу твораў;

з 17 жніўня 2022 года па 30 жніўня 2022 года - фінальны адбор, фармаванне кароткага спісу твораў;

1 верасня 2022 года - публікацыя кароткага спісу прэміі;

17 верасня 2022 года - падвядзенне вынікаў прэміі, узнагароджанне лаўрэатаў прэміі.

3.10. Матэрыялы, прадстаўленыя на атрыманне прэміі, не рэцензуюцца і не вяртаюцца. Аргкамітэт і журы прэміі ў перапіску і перамовы з аўтарамі не ўступаюць.

3.11. Матэрыялы, прадстаў-

Палажэнне

Літаратурная прэмія імя Валянціна Таўлай за лепшы патрыятычны твор

17.09.2021г.-17.09.2022г.

Удзельнікі: ныхары Лідскага і іншых раёнаў, якія ствараюць мастацкія творы на беларускай і рускай мовах.
Намінацыі:
- “Паэзія”,
- “Проза”,
- “Літаратура на беларускай мове”.

Заяўкі і рукапісы дасылайце на электронную пошту lidagk@tut.by

ных сетках у адпаведнасці з устаноўленымі пунктам 3.9. гэтага Палажэння тэрмінамі.

4.7. Узнагароджанне лаўрэатаў прэміі праводзіцца ў рамках правядзення ўрачыстасцей да Дня народнага адзінства ў адпаведнасці з пазначанымі пунктамі 3.7. гэтага Палажэння тэрмінамі.

4.8. Лаўрэаты прэміі атрымліваюць:

- дыплом лаўрэата прэміі ад імя заснавальніка прэміі;
- знак прэміі;
- гравюровы складнік прэміі;
- іншыя каштоўныя прызы.

Усе аўтары, якія даслалі свае творы на атрыманне прэміі, атрымліваюць дыпломы ўдзельнікаў конкурсу на прэмію ад імя заснавальніка прэміі: Лідскага раённага камітэта БРСМ.

УЗГОДНЕНА.

Начальнік аддзела ідэалагічнай работы і па справах моладзі Лідскагарайкама І.Г. Рабец.

УЗГОДНЕНА.

Галоўны рэдактар дзяржаўнай установы “Лідскі гісторыка-мастацкі музей” В.В. Піліпчук.

УЗГОДНЕНА.

Дырэктар Дзяржаўнай установы “Рэдакцыя “Лідской газеты” К.А. Серафіновіч.

УЗГОДНЕНА.

Кіраўнік літаратурнага аўтадання “Суквецце” А.М. Мацлевіч.

УЗГОДНЕНА.

Дырэктар дзяржаўнай установы культуры “Лідская раённая бібліятэка імя Янкі Купалы” А.М. Мартынаў.

Эфектыўная дзейнасць бібліятэчнай супольнасці ва ўмовах COVID-19

21-22 кастрычніка ў Менску праходзіў Міжнародны кангрэс "Бібліятэка, як феномен культуры" - найбуйнейшае штогадовае міжнароднае навуковае мерапрыемства ў сферы культуры, якое аўядноўвае кіраунікоў і вядучых спецыялістаў бібліятэк, архіваў, музеяў, аддакацыйных і навукова-даследчых установаў, грамадскіх арганізацый, вытворцаў праграмнага забеспечэння, тэхнічных сродкаў і інфармацыйнай прадукцыі.

Такія мерапрыемствы праходзяць у краіне рэгулярна з 2012 года. Найбольш яркай падзеяй у 2017 годзе быў Міжнародны Кангрэс, прымеркаваны да 500-годдзя беларускага кнігадрукавання. Праграма першага дня кангрэса была насычанай і цікавай: прайшлі секцыйныя паседжанні, круглы стол, майстар-класы і эксперыменты.

Значная частка дыскусіі на VIII кангрэсе была прысвечана дзейнасці бібліятэк у перыяд пандэміі COVID-19, абмяркоўваліся актуальныя пытанні бібліятэчнай сферы ў кантэксте новых выклікаў і проблем, якія ўнесла пандэмія, новыя формы працы з чытачамі.

Як адначыла ў сваім выступленні Анастасія Маслоўская, 2020 год сапраўды стаў беспрэцэдэнтным у нашай гісторыі і непрадказальным. Пандэмія COVID-19 умешала ў планы публічных бібліятэк, вымусіла перайсці да электроннага фармату кантактавання і абслугоўвання карыстальніка, а таксама - да часовага закрыцця чытальных залаў і ўдаленай працы бібліятэкару і бібліёграфаў. Працаўнікі бібліятэк вымушаны былі шукаць новыя спосабы менеджменту, развіцця ан-лайн праектаў і віртуальных конкурсаў, каб прыцягнуць і падтрымачь сваіх чытачоў. Але многія бібліятэкі з гэтым пасляхова справіліся нават у такі складаны час.

Безумоўна, контакт з кнігай, зварот да твораў нацыянальнай класікі - адна з важных формаў псеіхалагічнай падтрымкі для людзей розных узростаў у перыяд выпрабавання. У творах беларускіх пісьменнікаў і замежных аўтараў можна знайсці жыццядайную энергію на пераадлеленне крызісаў і адказы на эксцэнцыяльныя пытанні ў такі няпросты час...

На Кангрэсе "Бібліятэка, як феномен культуры" на адной з секцый абмяркоўвалася праца бібліятэк і архіваў па захаванні нацыянальнага дакументальнага фонда, алічбаванне ўсяго масіву перыёдкі, якая захоўваецца ў Нацыянальнай бібліятэцы і ў рэгіональных бібліятэках і архівах.

Пра гэта распавяяла ў сваім выступленні Ю.Б. Цвёрдахлебава. Супрацоўнікі абласных бібліятэк і архіваў з Берасця і Віцебска засведчылі пра працу па вывученні і адлічбоўцы друкаваных СМІ даціроўкай ад 18-га стагоддзя да сёняшняга дня. Архіў Віцебскай вобласці захоўвае з даўнінага часу газеты ў друкаваным і электронным выглядзе. Рэсурсы нацыянальнай перыёдкі цалкам дасяжныя для прагляду і вывучэння даследчыкамі.

Нацыянальная бібліятэка Беларусі набліжаецца да святковання свайго 100-годдзя. Пра навуковую працу па захаванні гісторыі бібліятэкі, стварэнне персаналій і развіццё праекта "Партрэт гісторыі бібліятэкі ў асобах" распавяяла галоўны бібліятэкар НББ Ірына Кукета.

Пра ажыццяўленне віртуальнай праектнай дзейнасці ў час пандэміі і развіццё праекта "На хвалі часу, у плыні жыцця" распавяяла загадчыца сектарам Нацыянальнай бібліятэкі Таццяяна Анатольеўна Лаўрык.

Яе выступленне працягнула і дапоўніла галоўны бібліётраф НББ Юлія Амосава, распавядаючы пра конкурсы і іншыя творчыя ініцыятывы, якія спрыялі пашырэнню стасункаў з рэгіональнымі літаратурнымі музеямі, кантактам з роднымі беларускіх пісьменнікаў і паэтаў - А. Александровіча, Я. Скрыгана, З. Бядулі і іншых.

У 2021 годзе праходзілі многія ан-лайн мерапрыемствы, у тым ліку, ан-лайн - семінар "Шляхамі маладнякоўцаў" і конкурс для чытачоў "О, Беларусь, мая шыпшина", прысвечаны У. Дубоўку. На конкурс былі прысланы 880 творчых прац з розных куткоў краіны. Да 135-годдзя Змітрака Бядулі працягваеца літаратурны конкурс "Беларускі Салавей", на які ўжо даслана 165 прац.

Шмат увагі ў аблікарваннях удзялялася захаванню краіназнаўчай і краязнаўчай інфармацыі, стварэнню электронных краязнаўчых інфармацыйных рэсурсаў, паведамлялася пра выхад 12-тага выпуску метадычнага зборніка ў гэтым галіне.

Развіццё інфармацыйных тэхналогій, стварэнне віртуальных праектаў, рунная праца супольнасці высокадакураваных спецыялістаў бібліятэчнай сферы, міжнародныя кантакты бібліятэк розных краін будуть спрыяць пераменам у грамадстве.

Цікава было пачуць на Кангрэсе выступленне дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Балгарыі імя Св. Кірыла і Мяфодзія - Красіміра Аляксандрава. Гэта ўстанова не зачынялася ні ў Першую, ні ў Другую сусветную вайну, але вымушана была часова прыпыніць сваю дзейнасць падчас эпідэміі COVID-19.

У Кангрэсе віртуальная ўдзельнічала таксама прадстаўніца Усерасійскай бібліятэкі замежнай літаратуры імя М.І. Рудаміна Вольга Смірнова, якая дзялілася досведам сваёй установы, брала ўдзел у Zoom-фармаце генеральны дырэктар Нацыянальнай бібліятэкі Казахстана Умітхан Муналбаева і іншых асобы.

У межах Кангрэса адбылася таксама цікавая культурная падзея - літаратурны чытанні "Чытаем Купалу разам" з Юр'ем Чорным, кірауніком Цэнтра па вывучэнні проблем інфарматыкі Інстытута навуковай інфармацыі па грамадскіх навуках Расійскай акадэміі навук. З замілаваннем прачыталі ўдзельнікі лірычныя радкі паэмы "Яна і я".

Удзельнікі форуму падзякаўалі арганізаторам і выказали спадзяванне, што наступны Кангрэс, які павінен прайсці ў 2022 годзе, будзе яшчэ больш прадстаўнічым і плённым.

Эла Дзвінская,
фота аўтара.

ВЕЧНАЯ ПАМЯТЬ

Пайшоў у свет іншы Вячаслаў Іванавіч Сухарэбскі, адзін з старэйшых сяброў Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны, цудоўны чалавек, адданы Айчыне грамадзянін і шчыры гаспадар і беларус. Сцяг з выявай сімвалу Таварыства і цяпер на сцяне ў яго пакоі...

Вячаслаў Сухарэбскі нарадзіўся 29 чэрвеня 1934 года ў засценку Мехавічы Наваградзкага павета (цяпер Баранавіцкі раён Берасцейскай вобласці). У сялянскай сям'і было чацвёра дзяцей.

Вячаслаў скончыў сямігодку ў вёсцы Карчова Баранавіцкага раёна, Жыровіцкі тэхнікум механизациі сельскай і лясной гаспадаркі, атрымаў спецыялінасць інжынера-механіка ў інстытуце, вучыўся на курсах падвышэння кваліфікацыі кіраунікоў у Гародні. Больш за сорак год адпрацаўваў на розных адказных пасадах у сельскай гаспадарцы.

Сабры і аднадумцы добра ведалі Вячаслава Іванавіча і як грамадскага дзеяча. Ён усім цікавіўся, да ўсяго яму была справа. На паседжаннях і сходах ТБМ Вячаслаў Іванавіч амаль заўсёды браў слова, і яму было што сказаць! Да яго прыслухаўваліся. І нават калі ён у сувязі з хваробай "адышоў ад спраў", то час ад часу тэлефанаваў сябрам, выклікаў іх да сябе і ставіў задачы, якія тычыліся напісання гісторыі роднай зямлі. А яшчэ ён шмат год пісаў сам у розныя выданні! На пачатку дзесяцігоддзя - у газету "Культура" і "Наша слова", пасля - у "Народную Волю", "Газету Слонімскую", на сайт "Радыё Свабода"...

Вячаслаў Сухарэбскі з дачкой і жонкай

У 2017 годзе пабачыла свет кніга Вячаслава Сухарэбскага "На прасторы і волі". Назва яе раздзелаў гаворыць сама за сябе: "Абраzkі з майго жыцця", "Што я бачыў пад час вайны", "Матчына мова і "великі и могучий", "Бяднасць чакае"... Аграрый па жыцці, Вячаслаў Іванавіч добра ведаў праblems сельскай гаспадаркі і звяртаў на гэта ўвагу грамадства. Вось што ён, у прыватнасці, гаворыць пра гэта ў артыкуле "Як пазбавіцца ад вынішчэння наваколля і чалавека?": "Ад'edзэм з дзясятак кіламетраў ад Баранавіці і зазірнём на свінакомплексы, птушкафабрыкі, жывёлагадоўчыя комплексы Mіr, мноства месных усялякіх "фермаў". А куды ж падзенуцца многія дзясяткі тысяч тон гною, што выдаюць гэтыя аграрадпраемствы вакол Баранавічаў і навакольных населішчаў?.. І няма нідзе ў Баранавіцкім раёне чистай вады ў калодзежах..."

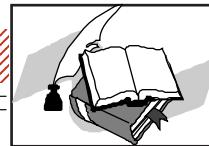
Эпіграфам да кнігі нашага земляка ўкладальнікі ўзялі слова з верша Анатоля Сыса:

"Як на зорах, па расе
твой апошні шлях праляжа.
Памірай, а жыта сей -
рунь пра сейбіта раскажа."

Так ён і жыв. Пахавалі Вячаслава Сухарэбскага на могілках у вёсцы Кутаўшчына, дзе спачываюць яго продкі. Вечная памяць!

Сабры Баранавіцкай філії ТБМ імя Францішка Скарыны.

Таццяна Барысюк

Чаргаві як новая цвёрдая форма верша (да 75-гадовага юбілею Ганада Чарказяна)

18 кастрычніка споўнілася 75 гадоў вядомаму беларускаму паэту і празаіку курдскага паходжання Ганаду Чарказяну, які піша на курдской, армянскай і рускай мовах. З'яднаць лёс з нашай краінай яму дапамагло каханне: у 1973 годзе, ажаніўшыся з беларускай, паэт пераехаў у Менск.

Так атрымалася, што мы з Ганадам Бадрыевічам нарадзіліся ў адзін дзень, з інтэрвалам у 25 гадоў. Мне, як жанролагу, было цікава назіраць за публікацыямі ў "ЛіМе" і ў "Полымі" новай цвёрдай формы верша-чатырохрадковіка, створанай гэтым паэтом - чаргаві (што перакладаецца з курдской мовы як "чатыры крокі", схема рыфмоўкі радкоў - *абаб*). Маё падабенства з Ганадам Бадрыевічам было і ў тым, што я таксама стварыла новую цвёрдую форму верша-трынаццацірадковіка - "залатое сячэнне" (*абаба взвгедзе*) і напісала больш за 10 вершаў такой формы.

Адразу заўважу, што ёсьць такія вядомыя ўсходнія цвёрдые формы чатырохрадковіка, як рубаі (з рыфмоўкай *ааба*, і яго разнавіднасць з аманімічнымі рыфмамі - тууг і айрэн (*aaaa*)). Трэба заўважыць, што творы Ганада Чарказяна паводле іх ідэна-вобразнага напаўнення не ўступаюць лепшым узорам вышэй названых чатырохрадковікаў.

У чаргаві Ганада Чарказяна хочацца асабліва адзначыць мудрасць яго лірыйчнага героя. Аса-цыятыўна згадваецца, як бахцінская "памяць жанра" (тут "памяць чатырохрадковіка"), мудрасць рубаі маіх любімых паэтаў Умара Хаяма і азербайджанскага паэта Насімі. Невыпадкова, відаць, залацінкі света-поглядных высноваў адліваліся і адліваюцца ў сістэму мінімалістскую форму чатырохрадковіка. На сённяшні дзень многія паэтычныя формы маюць тэнденцыю да мінімалізму. Бо ў XXI стагоддзі час імклівы, і вялікія па аб'ёме творы, як лічыць многія літаратуразнаўцы, не будуть карыстацца шырокім попытам у сучасным грамадстве. Таму, відаць, невыпадкова вялікая папулярнасць і хайку ў сучаснай беларускай і рускай паэзіі.

Мудрасць і светапоглядная глыбіня пранікнення ў рэчаіснасць - як квінтэсенцыя чаргаві Ганада Чарказяна. Упэўніцца ў гэтым можна праз наступныя ўзоры яго філософскай ліркі:

*Час імкліва і мутна цячэ.
Як спасцігнуць яго глыбіню?
Дзень пражыты - не вечнасць яичэ.
Дай адстаяцца дню.*

*Марыць чалавек скарыць Сусвет -
Гэтакую вотчыну займець!
Стане нават Богу ён сусед,
Але мары абрывае смерць.*

*Сябе надзею не лашчы,
Бо беспрасветна забыцё.
Ты - камень, выпушчаны з праічы.
І той палёт - тваё жыццё.*

(У перакладзе Алы Канапелькі.)

Паэт, народжаны пад знакам Шаляў, нездарма задумваецца аб справядлівасці:

*Ці вынайдуць калі такія шалі,
Каб важыць справядлівасць, як муку,
Каб лайдаюк яны не дадавалі,
А набаўлялі больші працаўніку?..*

(У перакладзе Рыгора Барадуліна.)

У сваіх чаргаві Ганад Бадрыевіч асэнсоўвае і пытанні паэтычнага мастацтва:

*Вось пяро, і панера, і час у запасе -
То стварай, колькі сілы стае.
Ды падумай, пакуль ішчэ сядлаеш Пегаса:
Ці патрэбны тварэнні твае.*

*Хоць думка баразну глыбока верне,
Пачуцця каласуе жніва, -
Мастацтва залатое зерне
Не кожная народзіць ніва.*

Чаргаві мае высокі жанрава-тэматычны патэнцыял і дазваляе праз сябе выяўляцца не толькі філасофскай лірыцы, але і інтymнай:

*Абняць цябе, стаіць дыханне
У валасах - яны цякуць ракою.
Мудрэц ты ці вар'ят - каханне
Не дасць выратавальнага спакою.*

І пейзажная лірыка паспяхова выяўляе малаяўнічасць сваіх образаў праз чаргаві:

*Мне любы час таемны вечароу.
Душа і зоркі ў небе - у адным.
А поўня - выраб паднябесных ганчароу.
Святым наліта незямным.*

(У перакладзе Алы Канапелькі.)

Ёсць у паэта і сатырычныя чаргаві:

*Чалавек схапіць як болей марыць,
Каб не гаспадарыць - валадарыць.
Ды, ад ненажэрнай прагі потны,
Забываецца, што ён смяротны.*

(У перакладзе Рыгора Барадуліна.)

Ёсць сатыра і з маральна-этычным ухілам - аб празмернай рацыяналізацыі балансу "браць" і "даваць" у стасунках з іншымі:

*Свет меркантыльны ўсё кладзе на вагі.
Выгода з мора змроку іскру выкрасае.
Шукаем і любові, і павагі...
Але каго ўзамен мы любім самі?*

(У перакладзе Рыгора Барадуліна.)

Сэнс жыцця шукаюць паэты-філосафы. І Ганад Чарказян - не выключэнне з гэтага правіла:

*У капканах старых нашы думкі ѹ звады.
Закончыцца шлях наш, і зробімся тлом.
Хвала таму, хто паверыць рады,
Што цяжкое жыццё пражыў са святым.*

(У перакладзе Рыгора Барадуліна.)

Віншуючы Ганада Бадрыевіча з 75-годдзем, зычу яму новых чаргаві, напоўненых мудрасцю, любоўю і святым.

11.10.2021 г.

На фота: Задыкальна-паэтычны праект "12 сузор'яў" паэтычнага тэатра Арт.С. у Літаратурным музеі Максіма Багдановіча. Сустрэча адзінаццатая: Шалі (2008). На здымку - прадстаўнікі знака Шалі, акрамя вядоўцаў (Аксана Спрынчан, Зміцера Арцюха) і майго сына Петрыка (у мяне на руках). На фота злева направа стаяць: Максім Клімковіч, Аляксей Чубат, Ганад Чарказян, Зміцер Сідаровіч, Пётр Падгорны, Таццяна Барысюк, Зміцер Арцюх. Сядзяць: Аксана Спрынчан і Валярына Кустава.

Германія адмовілася падтрымліваць ЗША ў выпадку ваеннаага канфлікту з Кітаем

падкасце Deutsche Welle.

Германскі палітык падкрэсліў, што жыхары Тайваня павінны вырашыць самастойна, "пры якіх умовах стане магчыма ўз'яднанне з мацерыковым Кітаем". З 1949 года выспа кіруеца ўласнай адміністрацыяй, аднак гісторычна і юрыдычна тэрыторыя з'яўляеца часткай Кітайскай Народнай Рэспублікі.

Раней Джо Байдан заявіў, што ЗША маюць намер "абараніць Тайвань" у тым выпадку, калі Кітай увядзе войскі ў сябе ж праўніцтво. Пры гэтым Вашынгтон сцвярджае, што прызнае палітыку "аднаго Кітая", аднак працягвае падаваць высупе "ресурсы для таго, каб яна могла сябе абараніць".

Новы ўлады Германіі амeryканскую рыторыку, мяркуючы па ўсім, не падзяляюць і выступаюць супраць патэнцыйнага ваеннаага канфлікту з удзелам дзвюх дзяржаў.

"Калі пачнеца вайна, мы зможем зрабіць не так ужо штам. Я мяркую, што новы ўрад ФРГ выступіць за мірнае рашэнне тайваньскага пытання. <...> У нас няма [на Тайвані, -заўв.рэд.] баз і якіх-небудзь ваенных сіл. А таму тое, што мы павінны спрабаваць зрабіць - гэта скарыстацца дыпламатычнай і палітычнай сілай, каб пазбегнуць веннай сітуацыі", - заявіў Шмід у

10 кастрычніка старшыня КНР Сі Цзіньпін заявіў, што ўз'яднанне Тайваня з Кітаем з'яўляеца гісторычнай мэтай і сапраўды адбудзеца. Па словах Цзіньпіна, гэты працэс будзе мірным, а ў кітайскага народа ёсьць "досвед барацьбы з сепаратызмам".

Цімафей Булачкін.

Фота: Global Look Press / Walid Berrazeg/Keystone Press Agency

У Германіі лавінападобна ўзрасла колькасць нелегальных мігрантаў з Польшчы

Пачынаючы са жніўня, назіраеца лавінападобны рост колькасці нелегальных мігрантаў. У федэральным прафсаюзе паліцэйскіх выступаюць за ўвядзенне часовага памежнага контролю на мяжы з Польшчай. Pra гэта інфарматуе DW.

Колькасць нелегальных мігрантаў, якія пранікаюць у Германію праз мяжы з Польшчай, значна вырасла ў кастрычніку сёлета. Паводле дадзеных на 25 кастрычніка, яна склала каля 6162 чалавекі. Pra гэта агенцтву фра заяўліў у панядзелак, 25 кастрычніка, у федэральнай паліцыі.

У жніўні на нямецка-польскай мяжы было выяўлена 713 чалавек, якія незаконна прыйшлі ў Германію, з іх 474 - праз Беларусь. У верасні колькасць незаконных ўездаў праз Польшчу павялічылася да 2323 чалавек, з іх 1903 - праз Беларусь.

Амаль 500 нелегалаў за дзень

Расце напружанне і на польска-беларускай мяжы. "За мінулы дзень, 19.10, на мяжы Польшчы і Беларусі было зроблена 424 спробы незаконнага пераходу. Затрымалі шэсць нелегальных мігрантаў: пяць грамадзян Іраку і грамадзяніна Сырыі", - гаворыцца ў паведамленні Памежнай службы Польшчы ў Twitter.

За дапамогу нелегалам затрымалі чатырох чалавек: грамадзян Польшчы, Сырыі, Ірана і Палестыны.

Паводле СMI.

"...І са смаку кляновага хлеба пачынаўся і мой тут выток"

праявах. Рукапісы кнігі чыталі вядомыя лідскія паэты Міхась Мельнік (рэдактар) і Уладзімір Васько (аўтар прадмовы). Уладзімір Гаўрылавіч таксама дапамог прыдумаць назну кнігі (першапачатковыя варыянты называлі "Шлях пачынаўся ад Гаў"). Значная частка кнігі прысвечана малой радзіме Ірэны Сліўку - вёсцы Залейкі, якая знаходзіцца на мяжы Іўеўскага і Лідскага раёнаў, раздзеленых ракой Гаў. Напісаць гісторыю роднай вёскі Ірэну Нікадзімаўну пабудзілі краязнаўчыя кнігі Мікалая Дзікеўчы і Аляксандра Каранюка. На працягу пяці гадоў збіраўся

У рамках чарговага паседжання літаратурнага аб'яднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідской газеты" адбылася прэзентацыя кнігі паэзіі і прозы аднаго з найстарэйшых і самых актыўных сяброў літаб'яднання Ірэны Нікадзімаўны Сліўку - "Выток пачынаўся ад Гаў". Празаічная частка кнігі - пра выток жыцця яе аўтара, пра яе малую радзіму, яе сям'ю, пра мужа Смарагда Фёдаравіча Сліўку, сяброў сям'і Сліўку. Тэматычна і жанрава разнастайная паэтычная частка кнігі. Але пра ўсё па прадку...

Ірэна Нікадзімаўна Сліўку нарадзілася ў вёсцы Залейкі Іўеўскага раёна. Скончыла Морынскую сярэднюю школу (з сярэбраным медалём), Менскі фінансавы тэхнікум (па спецыяльнасці "фінансіст"), Беларускі інстытут народнай гаспадаркі імя Куйбышава (па спецыяльнасці "еканаміст"). Працавала ў Астравецкім райфінадзеле, затым у Лідскім гарфінадзеле на пасадах эканаміста, старшага эканаміста, начальніка бюджэтнага аддзела.

Паэзію палюбіла са школьніх гадоў, асабліва творчасць Пушкіна, Лермонтава, Нікрасава. Была першым слухачом і рэдактарам вершаў мужа Смарагда Фёдаравіча Сліўку, падрыхтавала да выпуску пяць яго кніг (тры - пасля смерці мужа, апошняя яшчэ не выйшла). Дарэчы, пра Смарагда Фёдаравіча, паэта, настаўніка, артыста, сцэнарыста, рэжысёра, музыканта, кампазітара, многа напісана ў кнізе Ірэны Нікадзімаўны "Выток пачынаўся ад Гаў", прыведзены выказванні аўтам былых вучняў і знаёмых. Любоў да мужа, з якім аўтар кнігі пражыла разам сорак пяць гадоў, чырвонай ніткай праходзіць праз усю кнігу.

Рыхтуючы да выдання зборнікі вершаў мужа, Ірэна Сліўку і сама пачала пісаць, стала актыўным сябрам літаб'яднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідской газеты". Друкавалася ў лідскай, іўеўскай і астравецкай раённых газетах, у калектыўных зборніках, у дакументальных кнігах навуковага супрацоўніка Лідскага гістарычно-мастацкага музея Анастасіі Каладзіжнай "Этапы жыццёвых дарог" (2014, да 100-годдзя з дня нараджэння Валянціна Таўлай) і "Памяць - галоўны сведка" (2018, успаміны дзяцей вайны).

У сваій кнізе "Выток пачынаўся ад Гаў" Ірэна Сліўку праявіла сябе не толькі як таленавітая паэтка, але і як таленавіты прааік, паказала сваё валоданне як беларускай, так і рускай мовай. Кніга атрымалася аўтамнай і рознажанравая, яна прасякнута любоўю аўтара да родных мясцін, да людзей, якія побач, да жыцця ва ўсіх яго

матэрыйял, пісаліся ўспаміны. Было выкарыстана многа матэрыйялу з кнігі "Памяць. Іўеўскі раён".

- Гісторыя вёскі Залейкі ідзе сваімі каранямі ў глыбокую старажытнасць, - расказвае Ірэна Нікадзімаўна. - З адзінацццю старажытных паселішчаў, знайдзеных

археолагамі на тэрыторыі Іўеўшчыны, трох знайдзена ў Залейках. Некалі гэта было мястэчка. Праз дзвесце метраў ад нашай хаты знаходзіўся маёнтак Гаў-Піскі, апошнімі ўладальнікамі якога былі паны Брахоцкія (мае бацькі іх памяталі).

Частку кнігі, прысвечаную малой радзіме аўтара, праведзеным у Залейках дзяцінству і юнацтву, можна назваць жыццяпісам. Тут праявіліся публіцыстычны талент Ірэны Сліўку, яе ўменне апісаць жыццё і быт сялян, прыгажосць прыроды тых мясцін, адкуль пачынаўся выток яе жыцця.

Разнастайная лірыка Ірэны Сліўку як

паэтэсы - у паэтычным раздзеле кнігі ёсьць пейзажныя, інтymныя, філософскія, патрыятычныя, грамадзянскія вершы. У звыклым паэтэса, як адзначыў аўтар прадмовы Уладзімір Васько, здольна ўбачыць штосьці незвычайнае, яркае, вясёлае, што вызывае ў чытача святочныя эмоцыі:

Ужо зіма ў абдымках снегу,
На плошчы ёлка зіхаціць.
Прыцілі дрэвы ў шапках белых,
А лісце івы - шалясціць.

Ёсьць у паэтычным раздзеле таксама байкі, вершы для дзяцей, загадкі. У апошніх праявіліся багатыя веды аўтара, чый дэвіз - "Хачу ўсё ведаць", аб жывёлах, рыбах, раслінах, грыбах. Самыя вялікія творы паэтэсы для дзяцей - паэма "Шчаслівая дзяўчынка" (па матывах аповесці дзіцячай пісьменніцы пачатку XX стагоддзя Веры Навіцкай "Добра жыць на свете"). Дарэчы, за гэтую паэму Ірэна Нікадзімаўна ўзнагароджана дыпломам II ступені па выніках III літаратурнага конкурсу імя Веры Навіцкай "Дарослыя - дзецям" (2018).

У час паседжання ў раённай бібліятэцы Ірэну Нікадзімаўну павіншавалі з выхадам кнігі і пажадалі, каб гэта кніга была ўсе не адзінай, моцнага здароўя, натхнення і творчага даўгалецца.

Аляксей КРУПОВІЧ.

Ірэна СЛІЎКО

Клён

Я расла пад раскідістым клёнам,
Што так высіціся ў нашым двары.
Нібы ён прамяністым анёлам
Нам цяплю, прахалоду дарыў.

Засланяў у гады ліхалецца
Нас ад чорных фашистскіх крыжоў.
І малых, і дарослых на свеце
Прыкрываў ад дажджу і вятроў.

Быццам сонейка з яснага неба,
На зямлю падаў жоўты лісток,
І са смаку кляновага хлеба
Пачынаўся і мой тут выток.

Ды дух Гедыміна за іх быў мацней,
Даваў ён адпор і апошнім пачварам.

Прыйшла ты да нас з папялішчаў, руін,
Каменні ішлі на будоўлю падмуркаў,
Але патрыёты лідзянікі мясцін
Жадалі ўзнаўлення для рыцарскіх гульняў.

Амаль трыццаць год спачывалі камені,
І ў горад мой святам "Дажынкі" прыйшлі.
І вежы ўзняліся, і ўзведзены сцэны -
У гладзі азёрнай свой воблік знайшлі.

У адноўлены мур той глыбокай даўніны
Лідзяне спяшаўца, быццам у храм.
І вечна жыць будзе наш замак-святыня,
Каштоўнасць стагоддзяў - гігант, велікан.

Начныя агні

Далёка за поўнач, а сон не прыходзіць.
І вецер-гуляка ўжо трохі прыціх.
Хутка і сонейка будзе ўзыходзіць,
А ў хатах суседніх - начныя агні.

Можа, раман у каго, захапленне
(А ўсё-такі ноччу было бы спаць лепш)
Ці нават прыйшло да паэта натхненне
І слова за словам зліваюца ў верш?

Боль назгасны па родных палетках
Адгукaeцца ў вечнай журбе...
Любы клён у цудоўных Залейках,
Я заўжды пакланяюся табе.

Каштоўнасць стагоддзяў

Мінулі стагоддзі з той даўніяй пары,
Як сярод забалочаных рэчак, лясоў
Крэпасці Лідскай узіклі муры -
Надзейны фарпост на шляху крыжакоў.

Тапталі яе Тахтамыш і Гірэй,
Яе штурмавалі крымчане-татары,

А хтосьці адзін, з доляй цяжкай, пакутнаю,
Каму божы свет невыносны ўжо стаў,
Чакае ратунку - жаданую "хутку", -
Таму што пакуль сэнс жыцця не прапаў.

А можа, хто позна вярнуўся з работы
Ці мама дзіццю кальханку пяе?
Ды каб нікто не спазнаў адзіноты,
Што і мне па начах заснүць не дае.

І так часта ноччу не тухнуть агні.
Ноч дадзена Госпадам толькі для сну.
У горы, бязмерна абмытым слязьмі,
Дапамагла бы ўсім, наколькі змагу.

